

Za Vas in Vašo obitelj

kupite najmodernejše

blagove najboljših kvalitet, po priznani najnižjih cenah v

MANUFAKTURI NOVAK

Kongresni trg 15 pri Nunski cerkvi

skupščine treba predložiti pravila v predhodno odobrenje revizijski zvezi in trgovinskemu ministarstvu; brez teh odobrenj jih okrožno kot registrsko sodišče ne bo smelo potrditi.

V. Zahvale in priporočila.

Zadružna uprava posveča vso skrb smotrni agitaciji. Od te zavisi porast ali padec v članstvu. Od leta 1934. zadovoljivo narašča število novih zadruženikov.

V tem delu je imela uprava US več dobrih pospeševalcev. Naši zaupniki in nabiralci novih priglasev po srezi so v polni meri storili svojo dolžnost. V pretežni večini je njihova zasluga, da se množi od leta do leta število novih zadruženikov. — Učit. tovariš je priobčeval vsa naša poročila, pojasnila, zadružne vesti in tako seznanjal naše člane o vsem potrebnem. — Vodstvo stanovske organizacije JUU — sekcija za dravsko banovino nam je zlasti v boju proti pravilniku o človekoljubnih ustanovah prav uspešno in izdatno pomagalo z nasveti, s sodelovanjem in z osebnim posredovanjem tov. predsednika M. Kumlja. — Člani US ste ravno v tem letu, ko se je odločalo o »biti ali ne biti« na-

še zadruge, zvesto vztrajali na svojih mestih in s tem dokazali, da se v polni meri zavdate, kaj vam narekuje stanovska zavest in človekoljubje do svojega bližnjega. Vam, zve-

sti člani, in vsem našim prijateljem ter pospeševalcem v letu 1938. izreka zadružna uprava pristočno zahvalo, obenem pa Vas vse vladno prosi pomoči še za bodočnost!

Izplačane posmrtnine do 31. dec. 1938. so din 4.575.416⁵⁰, izdana brezobrestna posojila din 883.298[—]; v letu 1939. bomo dosegli v teh posojilih en milijon dinarjev, kar je za petletno poslovanje gotovo lep uspeh. Vseh plačil imamo zdaj oproščenih 12 zadruženikov, v kratkem bo upravni odbor oprostil par novih starejših zadruženikov. Znesek za posmrtnino — din 13.000[—] in še čez — je v teh časih lepa pomoč za dediče umrlega zadruženika.

To so s številkami dokazana dejstva, ki govore dovolj jasno in brez pretiravanja o velikih ugodnostih zadružnih članov. Vsak razsoden tovariš (ica), ki še ni član US, naj sam pazno prečita to poročilo. Prepričan sem, da se bo takoj oglašil za sprejem v US.

Iv. Kocijančič.

niti rudnik Kakanj. Nesreča, ki se je pred leti zgodila v tem rudniku in katera je zahtevala veliko število človeških žrtev, je dala skladatelju Ivanu Matetiču pobudo za delo »Čače moj...« Delo, polno boleštinskih vzdihov in krikov, je imel naš zbor na svojem koncertnem programu.

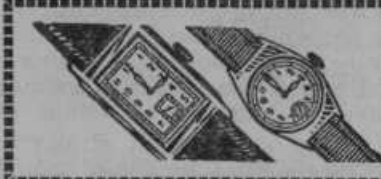
Na sarajevskem kolodvoru je naše pevce pričakovalo učiteljsko s predsednikom sekcije JUU za drinsko banovino, tov. St. Bil-

Veletrgovina Manufacture Novak nudi cenj. čitateljem ugoden nakup vsega kar potrebujete za vaš dom tudi proti odplačilu v mesečnih obrokih po strogo solidnih cenah. Zunanji odjemalci pošljemo na zahtevo vzorce!

čarjem na čelu in naši rojaki — Slovenci. Tovariš Kastratovič Bogdan, predsednik sreskega društva za Sarajevo, je pozdravil naš zbor z zanositim govorom. Pozdravil je pevce kot kulturne propagatorje učiteljskega stanu in kot nacionalne borce, ki varujejo našo severno mejo. Končno jim je zaželel, da bi odnesli iz zgodovinskega mesta, kjer je počil prvi strel za našo svobodo, najlepše spomine.

Članstvo učiteljskega pevskega zbora je pozdravil tudi predsednik Slovenskega kluba, g. Aleksander Ravnikar. V govoru, polnim globoke ljubezni do naše zemlje, je izpovedal, da Serajlije ljubijo Slovence kot dobre in poštene državljane, in da se prav zato Slovenci počutijo v Sarajevu prav domače.

Ko se je za oba pozdrava zahvalil član zbora tov. Radovan Gobec, spominjajoč se pri tem padlih borcev za našo svobodo, se je zbor pod vodstvom ljubeznivih tovarišev in rojakov podal h kosilu in na prenočišča. Pevci in pevke so pozabili na utrujenost in se kaj kmalu razlezli po lepih ulicah in nadvse zanimivi čaršiji. Res je, kar smo slišali od nekega tovariša, da tuji ne iščejo več orienta v Turčiji sami, temveč v naši Bosni in Hercegovini. V Turčiji je roka velikega reformatorja Ata Türka posegla v tisočletne življenjske tradicije in odpravila marsikaj od tega, kar čitamo v pravljicah »Tisoč in ena noč.« do čim teče življenje v Bosni in Hercegovini mirno brez sprememb svojo pot naprej. Skrivnostne bule z zakritimi obrazi, zamrežena okna na haremih, ženska brezpravnost, fesi in turbani, ki so v pravi Turčiji že skoro popolnoma zginili, itd., so zanimivosti orienta, ki jih v domovini muslimanstva skoro ne najdemo več.

Velika zaloga ur in zlatnine tudi na obročno odplačevanje brez povišanja cen M. ILGERJEV sin, urar in juvelir

MARIBOR, Gosposka ulica 15.

Zahtevajte brezplačen cenik!

Darovalci za Prešernovo rojstno hišo v Vrbi

Za odprte Prešernove rojstne hiše v Vrbi 21. maja 1939. je kraljevska banska uprava izdala te dni poseben seznam darovalcev, ki so kaj prispevali za odkup in ureditev te hiše, po podatkih odbora za odkup Prešernove rojstne hiše.

V tabelah so razvrščene po okrajih vse ljudske šole, nato pa meščanske, srednje, učiteljske in tiste strokovne šole, ki so se akcije udeležile. Pri nekaterih šolah so sicer rubrike tudi prazne, večinoma so to šole v revnejših krajih, nekatere šole — kot n. pr. ljubljanska vladna — so pa poslale skupaj s kako drugo šolo (n. pr. učiteljsko). Zato pa kažejo številke pri drugih šolah veliko vneto učiteljsva in mladine. Največji znesek 4589 dinarjev je doseglja bežigradska gimnazija v Ljubljani, ki pa ima tudi največ dijakov (1417). Sorazmerno s številom dijaštva je pa največ žrtvovala škofjska gimnazija v Št. Vidu, kjer pride na vsakega dijaka prispevek din 4,26; seveda so mnogo dodali profesorji. Zanimivo je, da se med ljudskimi šolami v vsakem okraju najde kakšna praznina, edino okraj Šmarje pri Jelšah, ki je znan kot pasiven okraj brez industrije in brez pripravnih prometnih zvez, se je odzval z vsemi svojimi šolami. Med ljudskimi šolami je doseglja višek Ljubljana z vsoto 6648 dinarjev.

Ljudske šole so zbrale din 92.684⁷⁵, meščanske din 15.613²⁵, srednje din 32.727⁵⁰, učiteljske din 2545⁵⁰, strokovne din 5476[—] in univerza din 2948[—]. Naša mladina je torej prispevala skoro tri četrtine vseh stroškov, to je 151.995 dinarjev. Zato bo za vso našo kulturno zgodovino ostalo dejstvo: Prešernovo rojstno hišo je odkupila naša slovenska šolska mladina. S tem je dokazala živo slovensko zavednost in zaeno zavest, kaka sreča je za naš narod, da imamo s Srbi in Hrvati skupno narodno državo.

Nato so naštetj ostali darovalci, ki so skupno prispevali 63.390 dinarjev. Med njimi je mnogo organizacij in podjetij, večina pa seveda zasebnikov iz raznih krajev Slovenije in države, pa tudi iz Prage, Pariza, Amerike itd. Trbov. družba je prispevala 10.000 din, senat kr. Jugoslavije in mestno poglavarstvo Ljubljane 5000 din. Večje vsote so darovale tudi mestne občine Celje, Maribor in Jesenice. Darovalcev, ki so dali 500 din ali več, je skupaj 28.

Na koncu brošure je še seznam darov v blagu. Za popravo in ureditev hiše je bilo treba mnogo materiala in starinskega pohištva. Na zunanji steni je vzidana velika spominska plošča, ki je narejena po načrtih Plečnikove šole in so jo poklonili dediči pokojnega Alojzija Vodnika. Ljubljanska Mladika je iz-

Poleg Begove džamije, židovske sinagoge, čaršije, muzejev, liliža, mestne hiše in drugih zanimivosti, si je članstvo zbora ogledalo tudi Učiteljski dom. Je to krasna in velika stavba, v kateri imata prostore sekcija in sresko društvo; v zgornjih nadstropjih so privatna stanovanja, v pritličju velik lokal, primeren za gostilniško obrt. V tem lokalu se vršijo običajno učiteljska zborovanja in skupščine.

V Učiteljskem domu je sprejel pevce domačin, tov. Stevo Bilčar. V prijetni čitalnici sekcije je pogostil pevce s črno kavo in cigaretami, potem pa jim je razkazal posamezne prostore, ki so veliki, prostorni, svetli in zračni. Na prenočišču tega doma je spalo nekaj naših tovarišev.

Medtem ko so si pevci in pevke ogledovale mesto in njegove znamenitosti, se je deputacija, obstoječa iz zastopnikov učiteljsva, Slovenskega kluba in UPZ pod vodstvom tov. Kastratoviča poklonila komandantu armije g. Iliču, bivšemu divizionarju v Ljubljani, komandantu mesta in županu g. Zlataru. Na banski upravi je sprejel deputacijo mesto odsotnega pomočnika bana načelnik prosvetnega oddelka, ki je izrazil svoje veselje nad obiskom zbora, znanega po naši lepi in širni domovini.

V Sarajevu smo že lahko čitali v časopisih pohvalne kritike o našem koncertu v Zenici in o zanimanju za ta koncert. Nič manjše pa ni bilo zanimanje za naš nastop v Sarajevu, posebno med našimi rojaki. Zvečer, 11. maja, je naš zbor nastopil pred dobro zasedeno dvorano narodnega gledališča. Koncertu so prisostvovali poleg velikega števila učiteljsva, Slovencev in drugih domačinov tudi zastopnik bana, načelnik prosvetnega oddelka, zastopnika komandanta armije in komandanta mesta, zastopnik župana in drugi. Naši pevci in pevke so bili za nastop dobro razpoloženi, zato so bili deležni mnogih dolgotrajnih aplavzov. V času odmora je predsednik sekcije tov. Stevo Bilčar skupno s predsednikom Slovenskega kluba g. A. Ravnikarjem poklonil dirigentu prof. P. Sivcu krasen venec. Kakor v vseh drugih krajih, so tudi v Sarajevu vžgale Bosanske pesmi, Papandopolov »Kolo« in Adamičev »Potrkan pesek«.

12. maja je Učiteljski pevski zbor po pristrnem slovesu odpotoval naprej v Mostar. Pot med Sarajevom in Mostarjem je najlepši in najromantičnejši del vožnje po Bosni in Hercegovini. Mogočen vzpon ozkotirne železnice na Ivanj planino, njen strm padec v kotlino Neretve, brezštevilni predori in za temi menjajoči se razgledi imajo v potnikih velike občudovalce. Vsa okna so polna glav in fotografskih očes, med njimi tudi našega zbora. (Nadaljevanje)

Turneja Učiteljskega pevskega zbora „Emil Adamič“ po Bosni in Dalmaciji

(Dalje.)

Drugo jutro je dobro razpoloženo članstvo zasedlo dva vagona, katera jim je stavil na razpolago za vso pot po Bosni in Dalmaciji načelnik postaje v Slavonkem Brodu. Zavili smo preko Save v Bosno ter se po krajih, ki sličijo Sloveniji, pripeljali v Zenico. Mogočen pogled je bil na dim mnogih tovarniških dimnikov tega kraja že od daleč. V Zenici je rudokop, železarna in livarna »Jugočelik«, kateri načeluje Slovenec gospod ravnatelj ing. Ferdinand Sinkovec. V teh tovarnah dela nad 6000 delavcev, med njimi skoro 300 naših rojakov.

Na postaji je sprejela naše pevce rudniška godba, sreski načelnik, šolski nadzornik, učiteljsvo in mnogo drugega občinstva. Ko so se pevci razvrstili pred vagoni, jih je pozdravila predsednica učiteljskega sreskega društva tovarišica Dragomira Lekijeva z zelo toplimi besedami. Med drugim je omenila pesem kot najprirodnejšo vez med srci, ki je tem večjega pomena med stanovskimi tovariši. Prosila je članstvo UPZ, da ponese vsemu slovenskemu učiteljsvu in njenemu imenu najlepše pozdrave in zaželela zboru na nadaljnji poti najlepših uspehov, na katere bodo ponosni tudi oni sami, kajti uspehi zbora so tudi njihovi uspehi — uspehi vsega našega učiteljsva. S kratkimi in jedrnatimi besedami se je zahvalil tovarišiči član zbora tovariš Žitnik Maks, ki je med drugim omenil, da jim prinaša pozdrave slovenskega učiteljsva.

Naši pevci so se po zaslugi učiteljsva v Zenici in ing. g. Sinkovca počutili prav po domače. Za prehrano jim je bilo preskrbljeno v Rudarskem domu, za prenočišče pevk pri tamošnjem učiteljsvu, naših rojakih, v Rudarskem domu, dočim po člani moškega zbora prav dobro spali v deklinški ljudski šoli. S svojim prihodom smo po domačinih obujali spomine na triumfalen nastop Trboveljskih slavčevov v Zenici, povsod so se na naše male pevce spominjali z največjim spoštovanjem in veseljem. Ker je gospod ravnatelj

poučni. Samo slepo kopirati se ne sme, temveč prireja naj se vse v tem smislu, da bo primerno tudi za našo deco, ki jo moramo vzgajati v narodnem duhu.«

»Na misel, pisati to zgodovinsko čitanko si prišel torej sam, brez tujih pobud?«

»Tege ne trdim. Živim v štajerskem kulturnem krogu, v območju Pedagoške centrale. Mnogo se družim z Vrancem in Zerjavom. Posebno prijatelj Zerjav mi je dal veliko pobud, da sem se poglobil v to snov. Niegov »Sodobni zgodovinski pouk«, ki je izšel lani pri Slovenski šolski matici, naj bi slovenski učitelj večkrat prebral. Jaz sem mu za knjigo iz srca hvaležen.«

»Ali bi mi še kaj povedal o svojih zgodovinskih črticah?« sem ga vprašal, ko mi je natočil novčega vina.

»Nič več, le to bi še pripomnil, da sem hotel pokazati s to knjigo le na nekaterih primerih, kako obdelujemo posamezne dobe iz slovenske zgodovine. Upam, da bodo prebrali radi knjigo vsi, tudi starši naših otrok, namenjena pa je knjiga predvsem učencem 4. in 5. oddelka ljudske šole. Zbirko lahko vsak učitelj še sam razširi, če ga veseli. Za vsrke razrede pa naj bi se na sličan način obravnavala poleg slovenske še hrvaška in srbska ter splošna zgodovina.«

Zazvonilo je avemarijo. Stopil sem k oknu. Mrak je s plaho roko brisal obrise gričev v daljavi. Viničarije na vinskih gorah si bolj slutil še kot videl.

Gospa je prinesla luč: »Vidva pa kar v temi!« se je zasmejala. Zunaj so se začuli koraki. Pritajen šepet. Naenkrat je zadonela pod oknom mehka pesem tamburic. Z gospo sta se spogledala.

»Zdaj razumem, zakaj so vpraševali davi, ali bo jutri res tvoj god!« je dejala z nasmehom.

Tamburaški zbor je zaigral novo pesem Klemenčič je stopil v klet in pogostil fantje z vinom. Ko se je vmišl, je zazvenela nova pesem in močni strelji so zadoneli v noč.

»Glej, glej, prava vaška svečanost!« sem se začudil.

Klemenčič je zardel: »Včasih napravim temu ali onemu kako malo uslugo. Hvaležni so. Ljudje so revni, a dobri.«

Zdaj je vstopila mala deklica. Čestitala mu je za god in mu izročila majhen dar. Ko je odvil papir, se je prikazal zavitek cenjenih cigaret.

Zahvalil se je, pobožal jo je po mehkih lasih in ji nasul prgišče piškotov. Ko je vsa srečna odhajala, je še dodal:

»To je moja najboljša učenka!«

Zunaj je utihnila zadnja pesem, poslednji strelji so odjeknili v noč. Midva pa sva se še dolgo pogovarjala. Pripovedoval je o svojih predavanjih, o delu pri učiteljskem pokretu, o svojih literarnih načrtih, o vsem mogočem.

»O meni menijo to in ono, ali rečem ti da v teh nemirnih časih, ki jih čutimo tu gori na meji močnejše kot kje drugje, me grabi, da bi napisal cikel pravih nacionalnih pesmi. Napisal bi jih s krvjo in bi morale vzgati!«

Kadila sva. Soba je bila že vsa v dimu. Odprl je okno. Zunaj je tiho dihala topla majska noč. Nikjer glasu, nikjer luči. Le nebo je lesketalo kot mogočen glogov grm samega cvetja.